

SVM2003039 Vestergade 20B, Skælskør Bygrunde 47A,
Skælskør sogn, Vester Flakkebjerg herred, Sorø amt 040413
KUAS j. nr FOR 2003-2123-0145

Beretning for prøvegravning af byggegrund indenfor den middelalderlige del af Skælskør by på kanten af noret, viste forskellige vandafsatte lag og opfyldningslag, hvoraf de fleste indeholdt tegl go derfor må være middelalderlige eller nyere tid. Udført af erhvervspraktikant Daniel Jans-Petersen og arkæolog, cand mag Kirsten Christensen for Sydvestsjælland Museum 4. september 2003.

Indholdsfortegnelse

Abstract.....	1
Undersøgelsens forhistorie.....	2
Administrative data.....	2
Øvrige data.....	2
Topografi, terræn og undergrund.....	2
Målesystem.....	2
Udgravningsmetode.....	3
Undersøgelsens resultater.....	4
Fremtidigt arbejde.....	4
Tegningsliste.....	5
Fotoliste.....	5

Abstract

Prøvegravning af byggegrund på nordsiden af den middelalderlige Vestergade gav forskellige affalds- og opfyldningslag samt vandafsatte lag, men ingen spor af bygninger eller andre konstruktioner.

Undersøgelsens forhistorie

Prøvegravningen er foranlediget af et nybyggeri beliggende ligger indenfor den middelalderlige del af Skælskør by forholdsvis nær kirken og på kanten af Skælskør Inderfjord, så der er mulighed for at støde på middelalderlige bebyggelsesspor eller middelalderlige affalds- eller opfyldningslag.

Administrative data

Prøvegravningen er betalt af byherre Lisbeth og Mikael Kolind ifølge Museumslovens §27. Undersøgelsen er foretaget af Sydvestsjællands Museum, som opbevarer originaldokumentation, tegninger, foto.

Sagens gang

14. august 2003	Modtaget anmodning om udtalelse vedr. skjulte fortidsminder inkl. plantegning for grundplan og kloaktracé
20. august 2003	Besigtigelse af de fysiske forhold (notat)
28. august 2003	Udtalelse til byherre
1. september 2003	Telefonisk henvendelse fra byherre Michael Kolind - undersøgelse bedes igangsat snarest. Maskine skaffet, undersøgelse foretages 2003-09-04 (Kirsten Christensen)

Øvrige data

Prøvegravningen blev foretaget den 4. september 2003 af erhvervspraktikant Daniel Jans-Petersen og arkæolog Kirsten Christensen (beretningspligt) i fint sensommervejr med sol og blæst. Rendegravneren blev ført af Peter fra Brdr. H. og S. Jensen, Skælskør, 2016 2730 (H. Jensen). Byherre er Lisbeth og Mikael Kolind..

Topografi, terræn og undergrund

Den berørte byggegrund ligger på nordsiden af Vestergade, som er en af gaderne i det middelalderlige Skælskør og den fører op til kirken.

Terrænet falder mod nord ned mod Inderfjorden. Området er opfyldt adskillige gange, senest i forbindelse med opførelsen af Norvejen, som ligger højere end byggegrunden. Undergrunden er meget skiftende og består af groft gulbrunt grus, gulbrunt sand og grågrønt sandet ler med stumper af muslingeskaller (gammel havbund).

Målesystem

Horisontalt

Søgegrøfterne er indmålt i forhold til de udsatte skelpæle. Der blev udlagt et stålmålebånd mellem de to sydligste skelpæle og endepunkterne af søgegrøfterne er indmålt med tommestok i forhold til en linie vinkelret på denne hovedlinie.

Vertikalt

Top og bund af hver ende af hver søgegrøft er nivelleret med lasernivellering i forhold til top af brønddæksel beliggende nord for byggegrunden. Kikkerthøjden var 2.75 m o DNN og alle nivellementerne er på tegningen omregnet til m o DNN, markeret med [].

Udgravningsmetode

Med bagskovlen af en rendegraver gravede to 1,5 m brede nord-syd orienterede søgegrøfter af ca 8 m's længde langs gavlene af det projekterede hus. Søgegrøfterne blev gravet til undergrund eller sikker havbundssaflejring. Østprofilen i østlige søgegrøft 2 blev rensat op med ske, fotograferet og beskrevet. Dele af vestprofilen i den vestlige søgegrøft 1 blev rensat op og beskrevet. Top og bund af vestsiden af hver søgegrøft blev nivelleret med lasernivellering.

Overfladen indeholder mange teglbrokker både munkesten og Flensborgtegl, dyreknogeter samt skår af stjertpotter, som ikke blev indsamlet.

Skråbillede af østprofil i søgegrøft 2

Beskrivelse af østprofil i søgegrøft 2. Feltet ligger henover tidligere kystlinie, og jordlagene skiller på dette sted.

Nordlige del: 120 cm dyb

Øverst op til 60 cm tykt gråbrunt muld med murbrokker, både munkesten og Flensborgtegl, dyreknogeter, stjertpotter,

25 cm pålagt gult groft sand/grus,

10 cm brungråt groft sand med trækulsnister, teglbrokker, som mod nord veksler med tynde striber af vandafsat lyst groft sand, nederst en stribe af knuste muslingeskaller nederst

8-10 cm lyst groft vand afsat sand, som går ned i lommer i det underliggende lag

12 cm vandafsat gråbrunt groft sand med hjertemuslingeskaller

3-5 cm gulgråt groft sand

10 cm blågråt til sort gråt gyjteholdigt ler med dyreknogeter (sorte) og trækulsnister

lyst undergrundssand

Sydlig del: 150 cm dyb
Øverst 70 – 80 cm pålagt muld, der samme som på den sydlige del
15 cm pålagt lyst groft sand
20 cm pålagt gult ler (planeringslag)
20 cm groft sand
15 cm gråligt groft sand

Der lå et par store sten i forskelligt niveau på skellet mellem land – fjord. De kan have fungeret som en form for kystsikring. De lå ikke i direkte forbindelse med hinanden som syldsten og er derfor ikke bygningsrester.

Beskrivelse af vestprofil i søgegrøft 1. Feltet ligger henover tidligere kystlinie, og jordlagene skiller på dette sted.

Nordlige del: 80 cm dyb

Øverst 45 cm påført gråbrunt muld, derunder 20 cm omrodet påført muld og undergrund, nederst grågrønt sandet ler med stumper af muslingeskaller (havbund).

Sydlig del: 117 cm dyb:

Øverst 40 cm påført gråbrunt muld, derunder 20 cm påført gult ler (planeringslag), derunder 22 cm groft brunligt grus med teglstumper, nederst undergrundsgrus.

Undersøgelsens resultater

Der blev gravet 2 1,5 m brede søgegrøfter af knapt 8 m's længde, hvilket giver et undersøgt areal på ca 24 kvm. Begge søgegrøfter ligger på kanten af Inderfjorden og der blev udelukkende iagttaget forskellige vandafsatte lag og affalds- og opfyldningslag, men ingen egentlige konstruktioner eller andet af væsentlig kulturhistorisk betydning.

Fremtidigt arbejde

Middelalderbyen har ikke haft egentlig bebyggelse så tæt på Inderfjorden. I stedet er området blevet fyldt op med forskelligt affald. Selvom byggegrunden ligger på kanten af Inderfjorden, hvor der er mulighed for at udforske Inderfjordens udbredelse i de forskellige forhistoriske perioder, er den på grund af de mange fyldlag ikke velegnet til dette formål.

Tegningsliste

T1 Oversigtsplan over søgegrøfternes beliggenhed 1:100

04-09-03 KC

Fotoliste

S/H

7	Prøvegravningsområdet set fra nord	DJP
8	Prøvegravningsområdet set fra syd	DJP
9	Skråbillede af østprofil i søgegrøft 2, set fra vest	KC
10	Nordlige del af østprofil i søgegrøft 2, set fra vest	KC
11	Sydlig del af østprofil i søgegrøft 2, set fra vest	KC
12	Afsluttende oversigtsbillede, set fra nord	DJP

Dias

6	Prøvegravningsområdet set fra nord	DJP
7	Prøvegravningsområdet set fra syd	DJP
8	Skråbillede af østprofil i søgegrøft 2, set fra vest	KC
9	Nordlige del af østprofil i søgegrøft 2, set fra vest	KC
10	Sydlig del af østprofil i søgegrøft 2, set fra vest	KC
11	Afsluttende oversigtsbillede, set fra nord	DJP

Digitalfoto

Fotonr	Tekst	Ini	Billede
20030039D0 01	Prøvegravningsområ det set fra nord	DJ P	

Fotonr	Tekst	Ini	Billede
20030039D0 02	Prøvegravningsområ det set fra syd	DJ P	
20030039D0 03	Skråbillede af østprofil i søgegrøft 2, set fra vest	KC	

Fotonr	Tekst	Ini	Billede
20030039D0 04	Nordlige del af østprofil i søgegrøft 2, set fra vest	KC	
20030039D0 05	Midterste del af østprofil i søgegrøft 2, set fra vest	KC	

Fotonr	Tekst	Ini	Billede
20030039D0 06	Sydlige del af østprofil i søgegrøft 2, set fra vest	KC	
20030039D0 07	Afsluttende oversigtsbillede, set fra nord	DJ P	